

Jóannes Eidesgaard, fíggjarmálaráðharri um bankamálið:

Ríkiskassin má gjalda fyri bankabjargingina

-Vit mugu ikki gloyma, hvat bankamálið í veruleikanum snýr seg um. Tað liggur nakað meira grundleggjandi í hesum máli enn bara kenslur í sambandi við viðurskiptini millum Føroyar og Danmark. Tað snýr seg um eina risastóra skuld, sum er tvingað inn á hvørt einstakt húski í Føroyum men sum danski ríkiskassin átti at gildið.

Hetta sigur Jóannes Eidesgaard, fíggjarmálaráðharri í samrøðu við Tíðindablaðið Sosialin. Hann vísir annars á seinastu avtaluna við danir, sum sigur, at tað í 1998 skal verða tikin stóða til, hvat vit orka at gjalda aftur og hvat skal verða strikað av skuldini - ikki bert fyri bankabjargingina upp á 3 mia. kr. - men eisini umfíggjaðu skuldina, sum snýr seg um eina eins stóra upphædd.

Nú ser tað út til, at orðskiftið í hesum kanningarmálinum hevur fingið eitt annað innihald, har tað nú meira snýr seg um viðurskiptini millum Føroyar og Danmark. Tað verður til eina polarisering millum sjálvstýri og samband og eitt kjak um heimastýrisskipanina.

Eg haldi ikki vit eiga at gloyma tað grundleggjandi í hesum málinum, sum snýr seg um kjøt og blóð, nevniliga ta risastóra skuld, sum er lögð á føroyingar og sum danski staturin í veruleikanum átti at gildið.

Skuldarbundið hvørt húski við 225.000 kr.

Jóannes Eidesgaard vísir á, at tað, sum er hent í hesum málinum er tað, at danska stjórnin hevur fingið føroyska landsstýrið at upptaka lán upp á 2,7 mia. kr., sum so er sett í teir føroysku bankarnar.

Byta vit hesa upphædd á tæ 12.000 húskini, sum eru í Føroyum, so hava vit skuldskrivað hvørt einstakt húski í Føroyum við 225.000. kr. Gott nokk gjalda vit ikki avdráttir av tí í løtuni, men bert rentan av skuldini er fyri hvørt húski 1500 kr. um mánaðin.

Hetta vísir, at tað liggur nakað meira í hesi sakini enn bert kenslur. Her liggja nakrir álvarsamir sveittadropar - ein skal berja seg burtur úr hesum aftur.

Sjálvt tá vit gjalda 1500 kr. í rentu um mánaðin, sum vit gera nú, so er stóran kortini tann sama, tí vit gjalda ikki niður skuldina. Hon verður tvørturímóti hangandi har.

Vit hava tí veruleikanum bundið hvørt einstakt føroyskt húski til eina eykaútreiðslu upp á 1500 kr. um mánaðin at gjalda aftur skuldina, uttan at vit harvið hava avviklað trupulleikarnar.

Ibúgvamir í Varde betri fyri enn vit

Jóannes Eidesgaard vísir ástøðuna hjá Varde Bank, í Danmark, sum fekk tilflutt 4 mia. kr. úr Tjóðarbankanum, uttan at nakar borgari í Varde kommunu ella nakrari kommunu nærhendisvarð skuldskrivaður fyri eina tí einastu krónu.

Jóannes Eidesgaard sigur, at tað avgerandi í øllum hesum málinum er spurningurin um tað var rætt, at føroyska tjóðin skuldi skuldskrivað fyri pengarnar til bankaskipanina, ella um tað var ein ábyrgd fyri landskassan.

Danir siga nei

Og hvat heldur Jóannes Eidesgaard sjálvur um henda spurningin?

-Hertil er at siga, at eins meining verður sjálvandi altíð eisini litað av teimum umstøðum ein hevur verið í, tá ein hevur verið uppi í hesum.

Har hevur stóran verið tann, at danski staturin hevur fasthildið, at hetta er ikki eitt mál fyri teir. Hetta er eitt mál, sum tað føroyska landsstýrið skal loysa. Vit finga við í seinastu avtaluna við danir, at vit mettu hetta sum felagsmál, og felagsmál hava altíð verið loyst á tann hátt, at tey hava verið goldin av danska ríkiskassanum fult út. Vit finga so eisini fram tað óvugta danska sjónarmiðið, at tað verður ikki talan um, at tann danski staturin skal gjalda til bjargingina av føroysku bankunum. Tað er ein sak fyri tað føroyska heimastýrið.

Tann spurningurin er sjálvandi ikki avkláraður. Men hvegin hava vit úttalst frá leiðandi donskum politikarum, m.a. Kirsten Jacobsen, sum gevur seg út fyri at vera ein góður Føroyavinur. Men hennara kritikkur hevur verið, at tann danski staturin hevur sett ov nógv pengar av til Føroyar. Her finna vit ein øgiligan dupultmoral. Hon

gjaldast aftur. Tað hevur verið hansara avgjörda sjónarmið. So kann ein eisini taka aðrar danskar politikarar fram m.a. Kirsten Jacobsen, sum gevur seg út fyri at vera ein góður Føroyavinur. Men hennara kritikkur hevur verið, at tann danski staturin hevur sett ov nógv pengar av til Føroyar. Her finna vit ein øgiligan dupultmoral. Hon

gongur als ikki inn fyri, at danir skulu gjalda nakað til Føroyar, heldur ikki blokk-in. Tá hon er í Føroyum kann hon standa og gráta síni krokodillutur um, hvussu stóran er í Føroyum. Men tá hon er í Fólkinginum er tónin ein heilt annar. At vit hava livað í súg og dús, óforsvarligt og at vit tí einsamøll mugu sjálvi taka ábyrgdina.

Jóannes Eidesgaard leggur dent á, at tann danska stjórnin hevur ein sera avgjörda stóðu til hetta málið. Tað er ikki talan um at danski staturin skal rinda nakað. Og hon førir heldur ikki nakran parallell yvir til Vardø bank.

Framtígg í avtalu - 1998

-Men hyggja vit so eftir tí síðstu avtaluni, so kunnu vit siggja, at danir eru gingnir okkum á møti í hvussu er eitt stig. Har verður sagt, at afturgjaldsspurningurin verður uppaftur tikið í 1998. Tá verður tað gjaldsførleikin hjá føroyingum, sum ger av, hvussu skjótt vit gjalda okkara skuld. Og tá er eisini møguleiki fyri, at ein til ta tíð staðfestir, at henda skuldin sum á 6,5 mia. er alt ov stór. Og so verður kanska ein triðingur ella kanska helvtin strikað av henni. Men her og nú verður tað sera torført at fáa stjórnina at viðganga umrøddu viðurskiptini, men hon kann gera tað í 1998. Og tað eru bert tvey ár til ta tíð. Og kunnu teir ta tíð, so er skaðin heldur ikki so stórur.

Heimastýrisslógin

Heldur tú, at danir áttu at gildið okkum tær 3 mia. kr. aftur nú?

-Vit hava ikki havt møguleika at hava eftirlit við okkara bankaskipan. Eitt, sum er skeivt við Heimastýrisskipanini er, at vit hava eina bankaskipan, sum er donsk og vit hava eitt bankaefirlit, sum er danskt, og sum ikki hevur kunningar-skýldu aftur til føroysku myndugleikarnar.

Fíggjareftirlitið nýst enn tann dag í dag ikki at siga landsstýrinum nakað sum helst. Tað er ein spurningur, sum vit eiga at taka upp. Skulu vit fyrbyggja, at vit enn einaferð skulu enda í hesum hurluvasanum, so mugu vit hava eitt fíggjareftirlit, sum gott kann vera danskt, men sum kannar

teir føroysku myndugleikarnar.

Men út frá tí, at alt hetta málið er eitt felagsmál, so er tað klárt, at spurningurin má takast upp aftur. Kunnu vit fáa teir at rinda okkum 3 mia. kr. aftur, so skal eg gleðiliga taka ímóti teimum.

-Men heldur tú, at tað hevði verið rætt nú at biðið danir tikið upp samráðingar um alt hetta av nýggjum við tí fyrri eygað, at teir skulu gjalda okkum hesar pengar aftur nú heinanvegin, tí vit verða helst líka illa fyri at gjalda teir aftur í 1998, sum vit eru tað í dag?

-Tað er rætt, um ein bara hyggur at bankamálinum, men hvegin vita vit, at vit koma at skylda 6,5 mia., tí talan er ikki bert um bankalánini men eisini aðra útlánsskuld, sum skal umfíggjast. Og tað er møgulegt, at vit í 1998 kunnu fáa ein størri bita strikaðan, tí vit rætt og slætt ikki orka at gjalda hann aftur.

So ein kann sabotera eina betri loysn í 1998 við at vera ov grátigur nú sigur Jóannes Eidesgaard.

jan

HAVNAR TAXI
Tel. 88100
SKANDINAVISK TALE
ISLENSKKT MAL
ENGLISH SPOKEN
DEUTSCHE SPRACHE